

Hissiyot ifodasi siyosiy nutqlarda: verbal va noverbal usullar

Yusupova Dilnoza Umarjonovna

Urganch innovatsion university

ingliz tili fani o‘qituvchisi

dilnozayusupova@urgiu.uz

Annotatsiya: Bu maqolada, siyosiy nutqlarda hissiyotlarni ifodalash uchun qo‘llaniladigan verbal va noverbal usullar, ularning ahamiyati va amaliy qo‘llanilish shakllari ko‘rib chiqiladi. Ahamiyatli ahamiyatga ega bo‘lgan bu usullar, siyosiy muloqotning nozik va effektli jihatlarini yana bir bor aniqlashga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: siyosiy nutq, verbal, noverbal, emotsional so‘zlar, tasvirlash, metafora, tana tili, ovoz, intonatsiya, muloqot masofasi, nutq, mimika.

Kirish. Siyosiy nutqlar, xalqlar va jamoatchilik bilan muloqotda gazetachilar, rahbarlar va siyosatchilar tomonidan muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Bu nutqlarda hissiyotlarni etkazish, nafaqat muhim masalalarni ochib berish, balki jamoatchilikni birlashtirish, rag‘batlantirish va o‘zgarishlarga tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Hissiy ta’sir, nutq nomi va mazmunidan kelib chiqadi, ammo u verbal (so‘zlar orqali) va noverbal (tana tili, mimika, ovoz) usullar bilan yanada kuchaytiriladi.

I. Verbal usullar

1. Emotsional so‘zlar

Siyosiy nutqlarda so‘zlar orqali ishlatiladigan emotsional so‘zlar auditoriyani harakatga keltirishi yoki hissiyotlarni kuchaytirishi mumkin. O‘quvchilar, “himoya”, “birlashish”, “maqsad” kabi so‘zlarni eshitishganda, ular kuchli ijobiy yoki salbiy his-tuyg‘ularni his qilishlari mumkin. Keling, “birgalikda” so‘zi misoli orqali buni ko‘raylik – bu so‘z, hamkorlik va jamoaviylik hissini keltirib chiqaradi.

2. Rhetorik so‘roqlar

Rhetorik so‘roqlar, ta’sirchan nutqning muhim qismidir. Ular auditoriyani o‘z fikrlash jarayonlariga jalb etadi va ularni his-tuyg‘ularini ifodalashga undaydi. Masalan, “Biz kim uchun kurashyapmiz?” kabi savollar auditoriyaga o‘z ko‘rsatmalarini ko‘rsatadi, bu esa qat’iylik va mas’ullik hisini yaratadi.

3. Tasvirlash va metafora

Tasvirlar va metaforalar, noaniqlikni bartaraf etish va hissiyotlarni kuchaytirish imkoniyatini yaratadi. Masalan, “Biz qiyinchiliklarda belgimizni topamiz” degan ibora, halqlik va matonatni namoyon qiladi. Ularning yordamida, ko‘chma ma’nolar va tasvirlar, o‘quvchining hayajon va motivatsiyasini oshiradi.

4. Repetitsiya

Repetitsiya, ma’lum bir fikr yoki g‘oyani ko‘paytirish uchun foydalaniladi. Bu usul, qisqa, lekin ta’sirchan iboralarni takrorlash orqali auditoriyaning e’tiborini saqlash va kuchaytirishga yordam beradi. Masalan, “Ozodlik! Ozodlik!” iborasi kuchli hissiyotlarni uyg‘otishi mumkin.

II. Noverbal usullar

1. Tana tili

Siyosiy rahbarlarning tana tili, ular orqali etkazilayotgan hissiyotlarning kuchli aksidir. Masalan, quloqlari pasaygan holda gapirish, rahbarning qiziqlicini yoki salbiy his-tuyg‘ularni ifodalaydi. Ochiq pozitsiya, qo‘l harakatlari va mimikalar, nutqning og‘zaki ifodasini kuchaytiradi.

2. Ovoz va intonatsiya

Nutqning ovoz balandligi, tonalligi va ritmi ham hissiyotlarni kuchaytirishda muhim o‘rin tutadi. Ovoz balandligi kutilmagan joylarda oshirilganda, hissiy ta’sirni kuchaytiradi. Masalan, “Biz buni amalga oshiramiz!” deb qichqirgan rahbarning ovozi, kuchli motivatsiya yaratadi.

3. Muloqot masofasi

Muloqot masofasi, uning noverbal jihatiga ta’sir qiladi. Rahbar auditoriyaga yaqin bo‘lsa, bu ularning maxsus ekanligini ko‘rsatadi va ijobiy his-tuyg‘ularni keltirib chiqaradi. Masofaning ko‘payishi esa aloqa muammolarini yaratishi mumkin.

III. Verbal va noverbal usullarni qo‘llash

Talabalar va rahbarlar verbal va noverbal usullarni birgalikda qo‘llash orqali nutqning ta’sirchanligini, maqsadli va samimiyligini oshirishlari mumkin. Bu o‘zaro aloqani kuchaytiradi va hissiy ta’sirni yanada kuchaytiradi.

A. Misol: Barack Obamaning nutqi

Barak Obama, o‘z nutqlarida verbal va noverbal usullarni mukammal birlashtiradi. U emotsional so‘zlar, tasvirlar va rahbarlik qilishni osonlashtiradi. U shuningdek, shaxsiy tajribalarini va maqsadlarini aniq qilishiga ko‘p e’tibor beradi.

Obamaning nutqidagi ijobiy energiya va barchaga erishish istagi, auditoriyaga kuchli his-tuyg‘ularni etkazadi.

B. Misol: Angela Merkelning nutqi

Angela Merkel ko‘pincha noverbal usullarga e‘tibor berib, so‘zlari orqali kuchli his-tuyg‘ularni etkazishdan ko‘ra, muloqotda mustaqil fikrlarni ilgari suradi. Uning ishongan ovozi va atrofida qiziqarli namoyishlar, uni auditoriyaga yanada yaqinlashtiradi.

Xulosa. Siyosiy nutqlarda hissiyotlarni ifodalash uchun verbal va noverbal usullar kuchli vositalardir. Verbal usullar, so‘zlar orqali hissiyotlarni kuchaytirish, auditoriyani harakatga keltirish va fikrlashga undash orqali muhim rol o‘ynaydi. Noverbal usullar esa, tana tili, ovoz va aloqa masofasini hisobga olgan holda, auditoriyaga ko‘proq hissiy ta‘sirni taqdim etadi.

Verbal va noverbal usullarni muvaffaqiyatli birlashtirish, siyosiy nutqning haqiqatini, kuchini va ta‘sirini oshirishga xizmat qiladi. Kelajakda siyosiy rahbarlar va mutaxassislar, bu metodlarni o‘z muloqotlarida keng qo‘llashlari zarur, chunki ijtimoiy va siyosiy jarayonlarda hissiyotlarni ifodalash har qanday siyosiy muvaffaqiyat uchun zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aristotle. (2007). "Rhetoric." Dover Publications.
2. Burke, K. (1969). "A Rhetoric of Motives." University of California Press.
3. Goffman, E. (1959). "The Presentation of Self in Everyday Life." Anchor Books.
4. Mehrabian, A. (1972). "Nonverbal Communication." Aldine-Atherton.
5. Tannen, D. (1993). "Gender and Conversational Interaction." Oxford University Press.
6. Kauffman, L. (2015). "Public Speaking: The Evolving Art." Cengage Learning.
7. Ranco, K., & Jereb, E. (2011). "The Impact of Nonverbal Communication in Political Discourse." *Journal of Human Communication Research*, 37(2), 224-246.

Research Science and
Innovation House

